

گزارش ایسنا از حاشیه مراسم 16 آذر امروز

صبح امروز (16 آذرماه 1383) حجت الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی، رئیس جمهوراسلامی ایران، پس از سه سال به مناسبت گرامیداشت روز دانشجو در جمع دانشجویان دانشگاه تهران حضور یافت. این برنامه با استقبال اکثریت دانشجویان مواجه شد و در عین حال با حضور گروه‌های مختلف و گرایش‌های متفاوت، شعارهای انتقادی تنگ‌بینی نیز از سوی برخی سر داده شد که بعضی از این شعارها در اعتراض به رییس‌جمهور بود.

به گزارش خبرنگار ایسنا از محل برگزاری مراسم (سالن شهید چمران دانشگاه تهران) در ساعت 9/30 و حدود 30 دقیقه قبل از ورود خاتمی به سالن، تمام ظرفیت سالن پر شده بود و دیگر جایی برای نشست و ورود جمع زیادی از دانشجویانی که بیرون از سالن حضور داشتند، نبود. از همان دقایق اول صبح درهای ورودی دانشگاه با خیل دانشجویان مشتاق برای ورود به محل سخنرانی مواجه بود.

در ابتدای این مراسم و قبل از ورود رییس‌جمهور، تاریخچه کوتاهی از واقعه 16 آذر 1332 ارائه شد.

در این مراسم، از سوی عده‌ای از دانشجویان حاضر شعار یار دبستانی خوانده می‌شد و عده‌ای دیگر صلوات می‌فرستادند و عده‌ای با "هیس کردن" سکوت دانشجویان را تقاضا می‌کردند.

دانشجویان با گرایش‌های مختلف در مراسم امروز حضور داشتند و هر یک شعارهای خود را مطرح می‌کردند.

ساعت 10 صبح روز دوشنبه، رییس‌جمهورخاتمی وارد سالن شد و با استقبال دانشجویان مواجه شد.

گروهی از دانشجویان شعار دادند، «سلام بر سه سید فاطمی، خمینی، خامنه‌ای، خاتمی» سپس سرود ملی جمهوری اسلامی ایران نواخته شد و آیاتی از قرآن کریم تلاوت شد.

در ابتدای ورود خاتمی به صورت پراکنده برخی از دانشجویان حاضر توجه وی را به دانشجویان بیرون مانده از سالن جلب می‌کردند. مجری برنامه (وحید قبادی از فعالان و اعضای قدیمی انجمن اسلامی دانشگاه تهران) با عذرخواهی از اینکه جمعی از دانشجویان به علت کمبود جا، بیرون از سالن مانده‌اند، از مأموران انتظامات خواست که در صورت امکان دانشجویان را به داخل سالن راهنمایی کنند.

پلاکاردها و نوشته‌هایی در دست دانشجویان با گرایش‌های مختلف مشاهده می‌شد با این عناوین که "down with USA".

"لال شوم، کور شوم، کر شوم، لیک محال است که من خر شوم"، "خاتمی آزادی بیان چه شد؟" "8 سال فرصت، دانشجو پاسخ می‌خواهد"، "خون شهیدان نباید پامال شود"، "خواب برگشت استبداد؛ این خواب تعبیر شدنی است"، "با آشنا سخن آشنا بگو"، دانشجو بیدار است از آمریکا بیزار است"، "ملت ایران از استبداد بیزار است"، "ای دولت پاسخگو! پاسخگو؟ پاسخگو؟"، "16 آذر تبلور استکبار ستیزی"، برخی دانشجویان برگه‌های جدا از هم اما در کنار هم به دست گرفته بودند با عنوان "زنده"، "باد"، "اصلاحات" و گروه دیگری "استادها"، "چو"، "شمع".

در ادامه خبرنگار ایسنا فضای داخل سالن را این گونه توصیف می‌کند:

صدای دانشجویانی که بیرون از سالن شهید چمران و درهای بسته مانده‌اند در تمام طول مدت برنامه به گوش می‌رسد.

خاتمی در مواجهه با پلاکاردهایی که به دست دانشجویان است واکنش نشان می‌دهد و گاهی لبخند می‌زند.

رئیس‌جمهور در ابتدا حدود یک ربع صحبت می‌کند و در ابتدای سخنانش می‌گوید که آمده است تا بیشتر بشنود برای همین بیش از یک ربع سخن نخواهد گفت و سخنان دانشجویان را خواهد شنید.

پس از سخنان خاتمی زمانی، نماینده انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تهران و علوم پزشکی خطاب به خاتمی می‌گوید: «برای شنیدن خواسته‌ها و انتقادات ما دیگر زمان باقی نیست.»

دانشجویان حاضر او را مورد تشویق قرار می‌دهند.

رئیس‌جمهور با خوشرویی می‌گوید: «هنوز خیلی زمان مانده است.»

دانشجویان با هم می‌گویند: «نه مانده» و خاتمی پاسخ می‌دهد: «فکر می‌کنید با رفتن من همه چیز تمام می‌شود؟ نه.» سخنان خاتمی مورد تشویق دانشجویان قرار می‌گیرد.

زمانی سخنانش را ادامه می‌دهد و با بیان اینکه انجمن اسلامی مردم را پایه اصلی مملکت داری می‌داند، از تحقق شعارهای خاتمی در این سالها و فضایی که خاتمی بوجود آورده و موانعی که محافظه‌کاران ایجاد کرده‌اند و برخی موانع ساختاری حاکمیت در تحقق این شعارها سؤال می‌کند و با اشاره به سخنان پیشین خاتمی در دانشگاه شریف مبنی بر اینکه اجازه برخورد با مطبوعات خارج از چارچوب را نخواهد داد، سوال می‌کند که چرا خاتمی در مقابل بسته شدن تعداد زیادی از روزنامه‌ها و نشریات واکنش نشان نداد.

او خطاب به خاتمی می‌گوید: «یا این اتفاقات را در چارچوب قانونی دیدید که با شعارهای شما در تضاد بود و یا خارج از آن چارچوب بود و شما سکوت کردید. مگر مصلحتی بالاتر از مردم در این نظام وجود دارد؟»

بازهم دانشجویان نماینده انجمن اسلامی دانشجویان را مورد تشویق قرار می‌دهند.

زمانی با بیان اینکه دانشجویان در ابتدای حضور شما به عنوان پشتوانه محوری شما بودند، به برخوردهایی از جمله کوی دانشگاه و حادثه علم و صنعت و آنچه در این سالها بر سر دانشجو رفته اشاره می‌کند.

او عنوان می‌کند: «شما به عنوان یک شخصیت فرهنگی و بیان‌کننده آزادی اندیشه با سکوت به ایجاد فضای رعب و وحشت کمک کردید. امروز فضای دانشگاه به سوی امنیتی شدن می‌رود و شما هنوز سکوت کرده‌اید.»

وی به سختی‌هایی که دانشجویان در این چند سال متحمل شده‌اند اشاره کرده و می‌گوید: «انتظار دانشگاه از خاتمی کجا و عملکرد رئیس‌جمهور کجا؟»

زمانی ادامه می‌دهد: «خدا خاتمی را آفرید که صبر حداکثری یک ایرانی را آزمایش کند و ما را آفرید تا سوءاستفاده از این صبر حداکثری را نظاره گر باشیم.»

این بخش از سخنان نماینده انجمن اسلامی دانشجویان مورد تشویق دانشجویان حاضر قرار گرفته و خاتمی نیز می‌خندد.

زمانی ادامه می‌دهد که عده‌ای نخبه تمامیت خواه اجازه تمرین دموکراسی را حتی در دانشگاه نمی‌دهند.

او می‌گوید: «اگر از بین رفتن حقوق مردم برای حاکمان هیچ مسوولیتی برای آنها ایجاد نمی‌کند انتظار مردم از حاکمان نیز سرایی بیش نخواهد بود.»

زمانی ادامه می‌دهد: «هنوز سؤال است که چرا برای 4 سال دوم کاندید شدید.»

از خاتمی این سؤال مطرح می‌شود که آیا شما اقتدار لازم برای برگزاری انتخابات دموکراتیک را دارید یا نه؟

او در ادامه عنوان کرد که مجلس ششم در راس امور نبود و در انتخابات مجلس هفتم نیز میزان رای ملت نبود که این جمله با تشویق حضار همراه می‌شود.

از خاتمی این سوال پرسیده می‌شود که چرا در مقابل دخالت گروه‌های موازی غیر پاسخگو، به زندان رفتن سیاسیون، قانونگذاری قوه چهارم، زندان رفتن اساتید دانشگاه و موارد دیگر عدول از مردمسالاری کوتاه آمدید؟

زمانی می‌گوید: «امروز حتی اگر 16 آذر و سرودهای انقلاب را مصادره کرده و قلب معنا می‌کنند، ما دغدغه آن داریم که حتی روزی خاتمی ما را هم از آن خود بدانند.»

این بخش از سخنان نماینده انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تهران مورد تشویق حضار قرار می‌گیرد و خاتمی در این لحظات با تأمل لبخند می‌زد و به انتهای سالن خیره شده بود.

بصورت پراکنده دانشجویان خطاب به خاتمی در انتقاد مطالبی می‌گفتند که او با لبخند پاسخ می‌داد.

پس از سخنان نماینده انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تهران سرود یار دبستانی توسط دانشجویان خوانده شد که در همین حال عده‌ای از دانشجویان با "هیس کردن" خواستار سکوت دیگران بودند.

در ادامه نماینده بسیج دانشجویی دیدگاه‌های خود را مطرح می‌کند و با بیان فرازهایی از وصیت‌نامه حضرت امام (ره) در رابطه با وضعیت دانشگاه‌ها، می‌گوید: «16 آذر برگ درخشانی از تاریخ معاصر بود که خونریزان آن روز خونخواهان امروز شده‌اند.»

وی ادامه می‌دهد: «امروز ادعای مجرم و قربانی عوض شده است. امروز دانشجویانی که گفته می‌شد قصد توهین به رییس‌جمهور را داشته‌اند آمده‌اند تا مانع هر گونه توهین به او شوند.»

این بخش از سخنان نماینده بسیج دانشجویی مورد تشویق حضار قرار می‌گیرد.

وی ادامه می‌دهد: «شاید 16 آذر روزی نباشد که از رییس جمهوری درباره شعارهایش و تحقق آن پرسیم، ما ایرانیان به مهمان‌نوازی شهره‌ایم و شاید نتوان پرسید که از حادثه دانشگاه علم و صنعت و قبل و بعد از آن حادثه چه می‌دانید؟»

او ادامه می‌دهد که سیدمحمد خاتمی را یکی از دلسوزان واقعی نظام می‌دانند.

سخنان نماینده بسیج دانشجویی در بخش‌های مختلفی با واکنش‌های برخی دانشجویان قطع می‌شد که او در واکنش به این وضعیت می‌گوید: «8 سال از دوران خاتمی گذشته است و هنوز تحمل مخالف را ندارید.»

او عنوان می‌کند: «در سال پاسخگویی می‌خواستیم هر آنچه در این سالها می‌خواستیم مطرح کنیم و نتوانسته بودیم، پرسیم اما چه کنیم که حضور او در 16 آذر که به قصد تکریم دانشجویان است برگزار کردید و در دل‌هایمان را بگوییم و نمی‌گذارد پرسیم آیا اقتصاددانان نشسته در سازمان مدیریت چیزی به جز اقتصاد لیبرالیستی آموخته‌اند و سیاستمداران اصلاحات پیشه چیزی جز جامعه‌ی مدنی لیبرال دموکراسی و حقوق بشر اومانستی می‌دانند؟

و یادآور می‌شود که ننگ است برای نظام که اقتصادش ترجمه باشد.»

وی ادامه می‌دهد: «خاتمی در روزی در دانشگاه حاضر شده که اذهان میزبانان سرشار از سؤالات است. دولتی که مدعی پاسخگویی به انتقادات است و مدعی است بیشترین انتقادات را شنیده است چه زمانی به این انتقادات و سؤالات پاسخ خواهد داد؟»

پس از سخنان نماینده بسیج دانشجویی سرود یار دبستانی از سوی دانشجویان خوانده می‌شود.

در ادامه نماینده خانه نواندیشان می‌گوید که خوشحالیم پس از 8 سال امروز خاتمی به عنوان رئیس‌جمهور در برابر ماست نه خاتمی سید اولاد پیغمبر، نه خاتمی پرچمدار اصلاحات، نه خاتمی اپوزیسیون نه خاتمی روشنفکر دینی و نه خاتمی فیلسوف بلکه خاتمی رییس‌جمهور که تا رسیدن به این آخری راه کمی نیامده‌ایم.

خاتمی در این لحظات لبخند می‌زند و نماینده خانه نواندیشان ادامه می‌دهد که مادران فردا برای کودکانشان قصه آرش اسطوره‌ای را خواهند گفت که قومی از بد حادثه گردش جمع آمدند، اما او چندی بهانه‌اش ارتفاع قلل بود و صبحی دیگر شکستن کمان و دیگر گاه خستگی بازوان و فرجام کار آنجا که دیگر توان‌ها فرسوده بود و کاسه‌ی صبرها لبریز می‌گردد: «ای قوم به بیراهه آمده‌اید که من آن آرش اسطوره‌ای نیستم. عیب شما هم همین است که به دنبال قهرمان می‌گردید. مادران فردا خواهند گفت که فردی از جمع گفت که ای مردم اشک گوشه چشمش را ببینید و دیگری گفت که صدایش چه حزین بود و کودکی خواهد پرسید مگر او از همان قوم نبود؟»

خاتمی در واکنش به این سخنان لبخند می‌زند.

به گزارش خبرنگار ایسنا، از داخل سالن محل سخنرانی رئیس‌جمهور صدای دانشجویانی که بیرون دربهایی سالن مانده‌اند به داخل می‌آید. مقابل درب غربی، هرج و مرج و شلوغی مشاهده می‌شود و دانشجویان بیرون مانده می‌خواهند وارد سالن شوند. دانشجویان داخل سالن نیز می‌خواهند دربهایی باز شود و دانشجویان بیرون مانده به داخل بیایند.

نماینده خانه نواندیشان در ادامه می‌گوید که باید بعضی حرفها را در خلوت و تنهایی گفت آنجایی که هیاهو و بحرانی نباشد.

در ادامه یکی از دختران دانشجو که بعد از باز شدن درب وارد سالن شده و با اجازه‌ی خاتمی پشت تریبون قرار می‌گیرد و با اشاره به افرادی زیادی از دانشجویان که در پشت دربهایی بسته مانده‌اند و زخمی شدن برخی از دانشجویان به واسطه فشارهایی که وارد شده می‌پرسد: «آیا در این سالن جمعیت خانمها نصفی از سالن را به خود اختصاص داده است؟»

او می‌گوید: «افرادی که آن بیرون هستند به خاطر شما آمده‌اند. اما دربهایی شکسته شد و کسی را دیدم که دستش با شیشه بریده شد.»

او ادامه می‌دهد: «روز دانشجو، روز همه دانشجویان نبود که بتوانند شما را ببینند.»

پس از سخنان او دانشجویان داخل یکصدا خواستند که درب را باز کنند.

پس از آن در ب‌های سالن باز شد و تعدادی از دانشجویان پشت درب مانده داخل شدند.

در بین دانشجویان داخل سالن برخوردها و تنش‌هایی به صورت پراکنده مشاهده می‌شد که گاهی تمام جو سالن را تحت تاثیر قرار می‌داد.

مجری برنامه دائما از دانشجویان می‌خواست که ادب و شان دانشگاهی را رعایت کنند.

برای لحظاتی جو داخل سالن به شدت متشنج شد و حاضران هل دادن دانشجویان به بیرون از سالن را مورد اعتراض قرار دادند و مجری برنامه همچنین می‌خواست که همه ادب دانشگاهی را رعایت کنند.

به گزارش خبرنگار ایسنا، در این لحظات خاتمی دیگر طاقت سکوت را نداشت. از وضعیت سالن می‌پرسد و نگران است و می‌گوید: «هنوز این سالن جا دارد که دانشجویان به داخل بیایند.»

او از انتظامات برنامه خواست اجازه دهند دانشجویان وارد سالن شوند.

خاتمی دائما می‌گفت: «برخورد نادرستی با دانشجویان نشود.»

دیگر نگرانی از چهره خاتمی کاملا مشهود بود.

دانشجویان اعتراض می‌کنند که آن بیرون با ما بدرفتاری می‌کنند و خاتمی پاسخ می‌دهد بسیار بد کاری می‌کنند. آقایان بگذارید دانشجویان وارد شوند.

خاتمی ادامه می‌دهد: «بررسی کنید آنجا خشونت نکنند.»

با این جمله خاتمی برخی دانشجویان از رنج‌ها و زخمی‌شدن‌هایشان در این سال‌ها به صورت پراکنده حرف‌هایی می‌زنند.

خاتمی در همدلی با این دانشجویان می‌گوید: «غلط می‌کنند.»

درب‌ها بسته شده و صدای ضربه به درب سالن می‌آید.

خاتمی می‌گوید: «انتظامات راهنمایی کند تا دانشجویان وارد شوند.»

باز هم از بدرفتاری‌ها گله می‌شود خاتمی می‌گوید بیخود می‌کنند اسامی آنها را یادداشت کنید.

رئیس جمهور در ادامه از انتظامات خواست که مسئولیت را به عهده بگیرد تا دانشجویان وارد شوند.

خاتمی وعده می‌دهد که در جلسه‌ی بیرون از این فضا و در فضای باز با دانشجویان سخن گوید.

همچنان در گوشه‌های داخل سالن درگیری‌های فیزیکی بین دانشجویان وجود دارد. فشار جمعیت به حدی شده که خبرنگاران و عکاسان برای پوشش با مشکل مواجه شدند و فیلمبرداران به زمین خوردند.

خاتمی می‌گوید من از دانشجویان عزیز که بیرون هستند عذرخواهی می‌کنم آن تعداد که جا هست با هدایت مسئولان داخل بیایند.

در این لحظه شعارهای تندی از سوی معدودی از حاضران که در مرکز سالن اجتماع کرده بودند علیه خاتمی داده می‌شود و از او می‌خواهند که شرمند باشند.

مجری برنامه می‌گوید: «اگر دانشجویان در دانشگاه تحمل یکدیگر را نداشته باشند پس کجا باید داشته باشند.»

خاتمی از دانشجویان عذرخواهی می‌کند.

شعار داده می‌شود: «زندانی سیاسی آزاد باید گردد. انقلاب فرهنگی دیگر شعاری است که مداوم تکرار می‌شود.

پلاکاردهایی با این عنوان که 18 تیر 16 آذر ماست. از حرف‌های تکراری خسته‌اند در دست دانشجویان مشاهده می‌شود.»

در ادامه نماینده شوراهای صنفی دانشگاه تهران به بیان دیدگاه‌هایش می‌پردازد.

سخنان او از ابتدا همراه با حاشیه‌ها و تشنجاتی در داخل سالن همراه می‌شود.

عده‌ای اندک شعار می‌دهند و ایراز پشیمانی از رای به خاتمی می‌کنند و خاتمی تنها می‌خندند.

برای برقراری سکوت در سالن عده‌ای از دانشجویان شعار یار دبستانی را سر می‌دهند. مجری دانشجویان را همراهی می‌کند.

نماینده شورای صنفی دانشگاه، از خاتمی سؤال می‌کند چرا در دور دوم ریاست جمهوری حضور و پاسخ‌گویی را کم کردی؟

نماینده‌ی انجمن اسلامی دانشکده فنی پشت تریبون قرار می‌گیرد و پاره شدن صورت یکی از دوستانش را نشان می‌دهد که دانشجویان با تکرار کلمه وحشی، وحشی خطاب به عاملان، این عمل را محکوم می‌کنند.

در این لحظه یکی از دانشجویان انتظامات سالن پشت تریبون قرار می‌گیرد و می‌گوید: «شاید ظاهر من شبیه بسجی‌ها باشد اما بسیج همیشه مظلوم بوده است.»

شعار داده می‌شود: «دانشجوی زندانی آزاد باید گردد.»

دانشجویی که صورت وی زخمی شده بود با اجازه‌ی رییس جمهور میکروفون را درست می‌گیرد و با اعتراض نسبت به اینکه صبح امروز از ساعت 7 درب‌های سالن را بستند و عده‌ای خاص در سالن حضور یافتند می‌گویند: «جنبش دانشجویی همواره پشت شما بوده، ببینید الان پس از 7 سال چه شد.»

او همچنان اعتراضات خود را نسبت به وضعیت برنامه و آنچه بر سر دانشجویان در این چند سال آمده مطرح می‌کند و خاتمی پاسخ می‌دهد: «من واقعا از آنچه پیش آمده متأسفم شاید اشتباه از پیش‌بینی بوده و دوستان فکر می‌کردند این سالن کوچک کافیه. شاید بهتر بود برنامه در یک فضای باز و با حضور تمام دانشجویان می‌بود.»

از تمام دوستانی که بیرون سالن هستند عذرخواهی می‌کنم. گرچه فکر می‌کنم مطالبی که مطرح شد آنچه در ذهن‌های مختلف بود را مطرح کرد.»

در این لحظه عده‌ای از دانشجویانی که وارد سالن شدند و در قسمت‌های مختلف برنامه با شعارهای تند خود از ادامه برنامه جلوگیری می‌کردند شعار می‌دهند و خاتمی را متهم به دروغ می‌کنند.

خاتمی پاسخ می‌دهد: «باشد عیبی ندارد. او گفت این جلسه می‌تواند آخرین جلسه نباشد.»

رئیس جمهور در مقابل شعارهایی مثل خاتمی خجالت، خجالت لبخند می‌زند.

مرتضوی نماینده انجمن دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران که پشت تریبون قرار گرفته می‌گوید: «اینکه رئیس جمهور در مقابل ما بنشیند و ما اینگونه حرف بزنیم و هر چه می‌خواهیم بگویم، تحول بزرگی است. مگر دیگران یادتان نیست.»

فریادها همچنان در سالن ادامه دارد.

مرتضوی با اشاره به برنامه‌ای که صبح امروز با حضور رئیس جمهور و اساتید دانشگاه و بدون حضور دانشجویان برگزار شد، می‌گوید: «دانشجو حتی در دانشگاه نیز مظلوم واقع می‌شود. چرا دانشگاه، دانشجویان را به رسمیت نمی‌شناسد؟»

وی ادامه می‌دهد: «توسعه کشور در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. ایران امروز از ایران زمان کوروش عقب‌مانده‌تر است و اگر تغییر رویه ندهیم و به دانشگاه

اهمیت ندهیم، عقب‌ماندگی ادامه خواهد داشت.»

وی در ادامه به موضوع یارانه‌ها و گرانی بنزین اشاره می‌کند و به اظهارات برخی از نمایندگان انتقاد می‌کند و نسبت به نحوه انتخاب نمایندگان اعتراض می‌کند.

شعار داده می‌شود و با فرمایشی خواندن مجلس، انحلال آن را می‌خواهند.

مرتضوی با اشاره به اظهارات سخنگوی دولت در جمع دانشجویان مبنی بر اینکه جرات نداریم نظام یارانه‌ای را تغییر دهیم، می‌گوید: «چون امیرکبیر نیستید، چون مصدق نیستید.»

شعار داده می‌شود: «درد بر مصدق»

از خاتمی سوال می‌شود: «در مقابل افزون‌طلبی آقازاده‌ها چه کردید؟»

او در ادامه سخنانش به انتخابات ریاست جمهوری اشاره می‌کند و می‌گوید: «انتخابات ریاست جمهوری می‌تواند حمام فین کاشان و پایان خط مصدق باشد، اما می‌تواند نباشد. انتخابات می‌تواند پایان اصلاحات نشود.»

به صورت پراکنده شعارهایی داده می‌شود درباره تحریم انتخابات و مرگ براستبداد.

در ادامه این برنامه رئیس جمهور قصد دارد به برخی از اظهاراتی که در این جلسه مطرح شد پاسخ می‌دهد، اما سخنانش مکرراً از سوی عده‌ای قطع و شعارهایی سرداده می‌شود.

مجری برنامه خطاب به دانشجویان می‌گوید کسانی که مایلند رییس جمهور حرفه‌ایش را بزنند کف بزنند که دانشجویان با استقبال یکصدا دستهایشان را بهم کوبیدند و در این لحظه رییس جمهور اظهار داشت که خواهش می‌کنم کسانی هم که دست نزدند احترام اکثریت را داشته باشند و اگر نمی‌خواهند بشنوند تشریف ببرند بیرون تا کسان دیگری که خارج هستند به داخل سالن بیایند.

خاتمی در برابر هو کردن عده اندکی پاسخ می‌دهد: «فقط دیکتاتورها هستند که غیر خود را قبول ندارند، امیدوارم در دانشگاه شاهد حضور دیکتاتور نباشیم.»

شعار داده می‌شود: «خاتمی تو به ما پشت کردی»

خاتمی با خوشرویی پاسخ می‌گوید: «الان که رویم به سوی شماسه».

رئیس جمهور اجازه می‌خواهد تا بتواند چند کلمه‌ای صحبت کند.

باز هم اندکی شعار می‌دهند: «فقط بیرون»

و خاتمی می‌گوید: «توبت بیرون هم می‌رسد»

شعارهای پراکنده در سالن ادامه دارد و خاتمی در واکنش به این بی‌نظمی می‌گوید: «اگر بنا این باشد که من حرف نزنم، همین الان از اینجا می‌روم، اکثریت دانشجویان به این موضوع اعتراض کردند و نشان دادند که می‌خواهند خاتمی برایشان سخن بگوید.»

اما باز هم عده‌ای اندکی با صدای بلند می‌پرسند: «باز هم حرف؟»

و خاتمی می‌گوید: «انشاء... بعد از من کسانی خواهند آمد که عمل کنند و شما هم عمل آنها را خواهید دید».

خاتمی می‌خواهد سخنانش را آغاز کند که باز عده‌ای که در انتهای سالن ایستاده‌اند، فریاد می‌زنند.

رئیس جمهور خطاب به آنها می‌گوید: «این گونه رفتار خلاف دموکراسی است، چند نفری که هو می‌کنید، کاری نکنید که بگویم بیرون‌تان بکنند. خدا نکند آدم‌هایی که تحمل دیگران را ندارند به قدرت برسند.»

او خطاب به این عده ادامه می‌دهد: «در همه چیز انحراف ایجاد کرده‌اید اینجا هم نمی‌گذارید حرفی زده شود.»

سخنان خاتمی مورد تشویق اکثریت حضار قرار می‌گیرد.

رییس جمهور از اعتقاد و پایبندی و استقرار مردم‌سالاری سخن می‌گوید و عنوان می‌کند در نظام اسلامی که من می‌شناسم رای مردم فرمایشی نیست.

برخی پاسخ داده می‌شود: «هست»

خاتمی می‌گوید: «حکومت باید مبتنی بر رای مردم باشد».

شنیده می‌شود: «نیست»

و باز خاتمی به سخنان خود ادامه می‌دهد: درباره نوآوری در دین و بدعت در آن.

در بین سخنان خاتمی به‌صورت پراکنده فریادهایی شنیده می‌شود با این مضمون که تا کی این حرف‌ها را می‌زنی؟ اما این فریادها با اعتراض دیگر دانشجویان خاموش می‌شود.

خاتمی در رابطه با این که از مواضع عقب‌نشینی نکرده است سخن می‌گوید.

او با اشاره به منتقدانی که معتقدند خاتمی شعارهایی داد و از شعارهای خود عقب نشست، با بیان اینکه باب بحث باز است و می‌تواند انتقادات را بشنود و به آنها جواب دهد، خطاب به منتقدان می‌گوید: «عقب‌نشینی از چه؟ چرا دوستان فکر و تصور می‌کنند و وقتی تصورشان جور نشد، می‌گویند عقب‌نشینی!»

بنده چه شعاری دادم که از آن عقب‌نشینی کردم؟»

فریاد زده شد «آزادی انتخاب» که رییس‌جمهور به آنها می‌گوید: «جا برای بحث وجود دارد، اگر عقب‌نشینی بوده من در مقابل هیچ کس و هیچ چیز عقب ننشستم، بلکه در مقابل نظامی که به آن معتمد عقب نشستیم، این تاکید که حفظ این نظام را لازم می‌دانم.»

سخنان خاتمی به کرات با تشویق و استقبال دانشجویان همراه است.

رئیس‌جمهور در بخشی از سخنانش اظهار می‌دارد: «ما خواستار آزادی هستیم.»

عده‌ای شعار مخالفت می‌دهند.

خاتمی به این عده می‌گوید که «خدمتتان خواهم بود»

رییس‌جمهور به دانشجویان توصیه می‌کند: «کول آنهایی که کشور را رها کرده و رفته‌اند و یا طرد شده‌اند را نخورند».

او تاکید دارد: راه دموکراسی از راه انقلاب اسلامی است.

خاتمی در ادامه سخنانش می‌گوید: دوران من به سر آمد و اگر بنای طلبکاری باشد من طلبکارم.

رئیس‌جمهور از دوستان گروه افراطی کج‌اندیشان متعصب و برخی اصلاح‌طلبان که به خاطر جو‌زدگی تجربه مشروطه را تکرار کردند گله می‌کند.

او در سخنانش به مدعیان اصلاح‌طلبی نیز توصیه می‌کند: تا دیر نشده بنشینند و به نقد از خود بپردازند.

خاتمی در ادامه به تشریح نحوه برگزاری انتخابات مجلس هفتم اشاره کرد و گفت که متأسفانه شورای نگهبان نه به عهد خود و نه حتی به نظر رهبری توجهی نکرد.

در این لحظه برخی علیه دبیر شورای نگهبان شعار دادند که خاتمی تصور کرد متهم به دشمنی با ملت شده است و پاسخ داد: «اگر شما مدعی نمایندگی ملتید ما نیز دشمن ملتیم.»

مجری برنامه به خاتمی توضیح داد که مقصود او نبوده است.

در ادامه خاتمی می‌گوید: دوستی و دشمنی را بگذارید برای بعد.

خاتمی در پایان برای دانشجویان آرزوی موفقیت می‌کند و می‌گوید: باز هم در خدمت آنها خواهد بود تا از نظر آنها استفاده کند.

در بخش‌های مختلف صحبت‌های خاتمی اکثریت دانشجویان او را مورد تشویق قرار می‌دادند و عده‌ای دیگر دائماً شعار سر می‌دهند.

پس از پایان سخنان خاتمی دانشجویان به صورت پراکنده شعارهایی سر می‌دهند و سالن محل برگزاری سخنرانی تخلیه می‌شود.

خبرنگار ایسنا پس از پایان برنامه سالن گزارش می‌دهد:

دانشجویانی که از ورود آنها به سالن که برای سخنرانی رییس جمهور در نظر گرفته بودند، ممانعت شده بود، در اطراف دانشکده‌ی فنی، و در سالن‌ها و

راهروهای آن با تلویزیون مدار بسته به تماشای نشست رییس جمهور و دانشجویان پرداختند.

دانشجویانی که به گفته‌ی خود از ساعت 7 صبح برای شرکت در این نشست حضور یافته بودند، نسبت به اقدام حراست در ممانعت از ورود آنها معترض

بودند.

در اثر فشار جمعیت که خواستار حضور در سالن بودند یکی از درب‌های دانشکده فنی شکسته بود و شیشه‌های آن بر روی زمین ریخته شده بود.

برخی دانشجویانی که پشت درب‌های سالن ایستاده بودند با سر دادن شعارهایی اعتراضی نسبت به شخص خاتمی و همچنین فشارهایی که بر دانشجویان

وجود دارد، و حمل پلاکاردهایی در اطراف سالن و بیرون از دانشکده تجمع کرده بودند.

شعارهایی که دانشجویان سر می‌دادند عبارت بود از:

زندانی سیاسی آزاد باید گردد

خاتمی از دانشجو می‌ترسه

روی پلاکاردهای دانشجویان نیز نوشته شده بود:

- آزادی زن، آزادی همگان است

- نان و آزادی برای همه

- احکام جدید حراست، سرکوب دانشجویان

- تحقق آزادی تنها با جنبش مردمی نه با دخالت خارجی

- لباس‌های سیاه دهان‌های بسته

علیه مجلس هفتم نیز شعار نوشته شده بود، همچنین دانشجویانی که بیرون مانده بودند، سرود یار دبستانی را هم‌آوا می‌خواندند.

قبل از سخنرانی خاتمی در سالن، وی سخنان نمایندگان تشکلهای مختلف دانشجویان و انتقادات دانشجویان را شنید.

به گزارش خبرنگار ایسنا، بعد از پایان سخنان رئیس جمهور در سالن شهید چمران دانشکده فنی دانشگاه تهران، جمعیت حاضر در سالن با آرامش خارج

شدند.

** تعدادی از حاضران در سالن اقدام به پخش بیانیه و دست نوشته‌هایی با مضامین مختلف کردند.

** در مقابل دانشکده فنی بیش از 50 نفر که هسته‌ی تجمع روبروی دانشکده فنی را تشکیل می‌دادند سایرین را نیز دعوت کرده و به سمت درب اصلی

دانشگاه رفتند.

در طول خیابان جمعیتی بالغ بر 1000 نفر می‌شد.

تعداد اندکی از این جمعیت حدود 100 نفر به شعار دادن پرداختند.

آنان شعار می‌دادند:

- توپ، تانک... دیگر اثر ندارد

- دانشجو می‌میرد، ذلت نمی‌پذیرد

- سرود یار دبستانی من

- زندانی سیاسی آزاد باید گردد

- مرگ بر استبداد و دیکتاتوری

- سرود ای شهید

جمعیت زمانی که به سر در دانشگاه رسیدند، انتظامات دانشگاه از رفتن آنان به سمت سردر جلوگیری کردند ولی دقایقی نگذشت که بخشی از جمعیت خود

را به سردر دانشگاه تهران رساندند، این جمع به صورت پراکنده حدود 500 نفر بودند که هسته‌ای اصلی و شعاردهنده آن کمتر از 50 نفر بودند و به

سردادن شعارهایی که ذکر شد پرداختند.

دیگر شعارهای این جمع:

- حرف ما حرف شماست مردم به ما ملحق شوید

- ای ملت با غیرت، حمایت حمایت

- نیروی انتظامی تسلیت، تسلیت

شعارهایی نیز علیه رییس‌مجمع تشخیص مصلحت سر داده شد.

جمع 50 نفر را سایرین کمتر همراهی کرده و بیشتر افراد به تماشای این عده مشغول بودند و انتظامات دانشگاه این افراد را متفرق ساختند.

** حدود ساعت 13، حدود 100 نفر مجدداً به سمت دانشکده فنی حرکت کردند و شعار می‌دادند:

- فروهر، فروهر راهت ادامه دارد

- مختاری، ... راهت ادامه دارد

- زندانی سیاسی آزاد باید گردد

- دانشجوی، دانشجو، حمایت، حمایت

- آزادی اندیشه، نمی‌شه، نمی‌شه

* * لازم به ذکر است تجمع کنندگان پشت درب اصلی در حالی تجمع کرده بودند که درب اصلی از ساعتی پیش بسته بود و در خیابان رفت و آمد به صورت عادی جریان داشت و نیروی انتظامی نیز از تجمع افراد در خیابان جلوگیری به عمل می‌آورد.

** جمعیتی حدود 150 نفر در حالی به دانشکده فنی رسیدند که تعدادی دیگر از دانشجویان در آنجا حضور داشتند. عده‌ای از این افراد دستهای خود را به یکدیگر زنجیر کرده و عمو زنجیرباف خواندند